

Karel Pokorný: Výměna generací v Mnichově

Krajané, krajanské spolky, v souvislosti s výměnou generací, je tema velice obsáhlé a tak bych se chtěl hned na začátku omluvit za určité zjednodušení a někdy i paušalizování způsobené časem, který je nám zde z pochopitelných důvodů vymezen. Rád bych nejdříve v zájmu upřesnění pojmů definoval co to takový krajanský spolek je. Krajanský spolek je taková část z množiny lidí pocházejících původně buď z určitého etnika nebo z určité zeměpisné oblasti, většinou z obojího, přičemž je bezpodmínečně nutné aby tato menší množinová část žila v cizině, to znamená místně mimo množinu většinovou. V krajanských spolcích se pak tito lidé sdružují za účelem uchování sounáležitosti s touto většinou, za účelem zachování něčeho čemu se říká identita, většinou identita národní, což je zřejmě něco co drží tuto množinu pohromadě. Co to ta identita je ví samozřejmě nejpřesněji pan prezident, který se stále obává, že nám tu naši nějaký zlý Evropan vezme, já si osobně myslím, že nám identitu vezme až správce konkurzní podstaty České republiky, to samozřejmě jenom pokud se prosadí karlovarský model územního plánování.

Angažovanost lidí v krajanských spolcích sružených má různou intenzitu počínaje těmi aktivními kterým leží zachování spolkového poslání na srdci až po ty, kteří tyto spolky navštěvují až když není nic lepšího v televizi. Jelikož všechny skupiny spolku chtějí ovlivňovat jeho činnost je hledání společného jmenovatele někdy tancem nad jícnem sopky. Činnost krajanských spolků je také různorodá, to její spektrum jde to od vzývání ideálů v domovině – tak bývá nazývána země původu – tedy od vzývání ideálů v domovině již dávno zapomenutých až po přesnou simulaci poměrů v domovině vládnoucích.

A tím se pomalu a nenásilně dostáváme k našemu hlavnímu temat. Krajanské spolky - lépe řečeno jejich členové - podléhají biologickým zákonům ke kterým patří i stárnutí, což vede časem k tomu, že je nutné aby nositelé spolkových aktivit předali toto nositelství nové mladší generaci. Mělo by to být jednoduché, pokud spolek může vložit svůj osud do rukou mladších z vlastních řad. Pokud ovšem spolek mladší generací nedisponuje nebo pokud ta mladší generace odpovědnost převzít nechce nebo nemůže tak má problém, což je více méně pravidlem. Problém lehko vysvětlitelný a už hůře řešitelný. Mladší generaci tvoří – pokud vůbec – potomstvo generace starší, to znamená generace vyrůstající již bez kontaktu nebo s kontaktem sporadickým se zemí původu. Generace starší jim může předat znalost jazyka, zvyků, národních tradic, národní hrdost, což také většinou dělá, i když si přitom musí leccos přibarvit narůžovo, což je zase většinou prohlédnuto, protože mládež rychle konfrontuje informace od rodičů s přece jen objektivnějšími informacemi třeba ze školy a to bývá pak někdy základem zdravé nedůvěry k těmto informacím. Co ovšem rodiče svým potomkům předat nemůžou je právě ta národní identita, protože ta se skládá z mnoha aspektů na který mají vliv jen velice omezený, třeba já osobně jsem dostal první část své národní identity už na pískovišti mateřské školky, kde mě jeden chlapeček naučil jedno dost sprosté slovo a poradil mi abych tím slovem oslovil paní učitelku. Nebyl jsem pak ve školce oblíben, ale seznámil jsem se tak - a časem i převzal – ten český smysl pro potměšilý humor, který určitě částí národní identity je, který je ovšem rodiči jen zřídka zprostředkováván. Takže to krajanské potomstvo dostává identitu jinou a stávají se z nich - ať chceme nebo ne - Němci, Američané nebo Švýcaři s českými kořeny. Pokud se k těmto kořenům hlásí a jsou v krajanských spolcích činní – což většinou nejsou - přinášejí do nich aspekty země ve které žijí, což není na škodu, ale v žádném případě již nemohou stoprocentně zprostředkovávat ani součastnost ani identitu země těch svých kořenů.

V Mnichově, což je město kde žijí, mají krajanské spolky už určitou tradici, za mého působení v nich došlo v jejich vedení k takové větší výměně generací již dvakrát a nikdy k tomu nedošlo vlastními silami. V případě prvním to bylo poměrně jednoduché, bylo to kolem roku 1968, kdy relativně mladí lidé přehající před rudými tanky přebírali iniciativu od generace, která už v roce 1948 nechtěla čekat, až nastanou ty krásné chvíle, jež popsal Marx ve svém díle a vzala roha už tehdy. Jednoduché to bylo proto, že většinou nebylo přebírat co, spíše se budovalo jen na troskách spolků dřívějších a problémy nastaly jen občas, když se ve vedeních spolků objevovali bývalí členové KSČ, což nám musí dnes s ohledem na současnou nomenklaturu v republice připadat samozřejmě směšné.

Trochu komplikovanější situace nastala po roce 1989, kdy z mnichovských krajanských spolků jakž takž fungovala Sokolská organizace a Československá společnost pro vědy a umění. Nová generace přišla v podobě vlny vystěhovalců, kteří využili nově nabyté svobody a vydali se na cestu za lepším, což bylo samozřejmě jejich svaté právo. Byla to ale generace vyrostlá v normalizačním období, s poněkud zkreslenými představami o svobodě a demokracii, která ale ani neprošla tím demokratizačním procesem, který přece jen v ČR začal a který vlastně ještě není ukončen. Navíc se mezi těmi nově přichozími občas skryl i nějaký ten hloupější příslušník StB naivně se domnívající, že by mohl být za svou činnost v Čechách popotahován. Ale i etablovaní členové krajanských organizací měli své problémy. Dosud je totiž spojoval srdečný antikomunismus, který najednou nebyl potřeba, přišla názorová pluralita v demokracii nezbytná, s níž se někteří, hlavně ti, kteří celá ta léta žili tak trochu mimo společnost hostitelské země, setkali poprvé v životě. Nebylo jich tak málo, třeba i zaměstnanci rádia svobodná Evropa, kteří za svoji jistě mimořádně záslužnou činnost platili tím, že tvořili jakousi diasporu a v zaměstnání pro ně platily stejné hierarchické struktury jako pro každého zaměstnance a ty nejsou pro prosazení pluralitních názorů v žádném případě optimálním prostředím. Nástup nové generace v krajanských spolcích byl na tomto pozadí velice divoký a minimálně v sokolské organizaci se ta výměna dost nepovedla a díky neschopnosti zúčastněných najít ten citovaný společný jmenovatel jsou v Mnichově dnes dvě sokolské organizace, což zase není až tak úplně špatné, protože jak víme konkurence oživuje kšeft. O poznání lépe je na tom Společnost pro vědy a umění, ta je v Mnichově stále jenom jedna, noví členové předsednictva jsou mladší jenom relativně, to znamená jen pokud jejich věk porovnáváme s generací starší, navíc se jedná o učenou společnost, do které musí mladí dorůst a než dorostou tak už jsou staří a tak to asi má být, zcela bez problémů to samozřejmě není protože postoje typutakhle to bylo odjakživa nebotohle jsme nikdy nedělali, mají poměrně tuhý kořínek.

Pokud bych si chtěl dovolit předpovídat budoucnost tak se domnívám, že právě různorodost krajanských spolků podle různých názorových, zájmových a možná i společenských kritérií by mohla být garantem jejich další existence ale Předpokládá to toleranci, to je to s čím máme my Češi takový problém, že pro to nemáme ani vlastní slovo, tedy toleranci vůči ostatním i vůči nově vznikajícím krajanským seskupením, pokud se vejdou do určitého rámce za který nelze jít, ten rámec musí vzniknout v otevřené diskuzi, což je další schopnost se kterou disponujeme velice omezeně, diskuzi která by neměla přerůst v antipatii nebo nepřátelství, což zase předpokládá uvědomit si, že krajanská spolková činnost by měla být radostí, že krajanské spolky nejsou politické partaje ve kterých se bojuje o koryta nebo o nějaká osobní nebo dokonce mocenská postavení. Samozřejmě, že základem každé krajanské organizace musí být povědomí příslušnosti k národnímu společenství. K vytváření tohoto povědomí může přispět i podpora zastupitelských úřadů české republiky, to se v současné době v Mnichově děje, ale nebývalo to v minulosti vždy pravidlem. Myslím, že ani současné poangličťování globální Evropy se na krajanských spolcích příliš nepodepíše, protože jak učí zkušenosti - a také fyzika - po každé akci následuje reakce a po tom anglickém opojení určitě nastane nějaké to národní obrození a tím pádem i zvýšení atraktivity rodných jazyků.